

Asia: VN/26031/2020-VM-5

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta

VTJ-lain muutokset

- Näettekö ehdotetun VTJ-lain muutoksen tehokkaaksi keinoksi vähentää tietoturvaloukkausten uhreille aiheutuvaa vahinkoa? Onko muita tehokkaampia keinoja vähentää uhreille aiheutuvaa vahinkoa?
- Viitaten kappaleeseen 4.1. keskeisistä ehdotuksista, tulisiko selvitysvastuun jakautumisesta säätää henkilötunnuksen muuttamista hakevan ja Digi- ja väestötietoviraston välillä? Tulisiko Digi- ja väestötietovirastolle säätää jokin erityinen tiedonsaantioikeus vireillä olevaan rikosasiaan liittyvistä tiedoista siinä tapauksessa, että selvitysvastuun jakautumisen katsottaisiin edellyttävän nykyistä laajempaa tiedonsaantioikeutta?

Ei lausuttavaa.

Vaikutusten arviointi

- Keskeiset kehitys- ja tarkennuskohteet esityksen vaikutusten arvioinnin osalta (esimerkiksi vaikutukset tietoja käsittelevien tiedonhallintaan ja tietoaaineistojen muodostamiseen tai vaikutukset asiakkaisiin, mikäli asiakas ei ole toteuttanut hänen vastuullaan olevia toimenpiteitä).

Vaikka henkilötunnuksen muuttamisen perusteita nyt laajennetaankin, on muuttamismahdollisuus edelleen hyvin rajattu. Oletettavissa on, että henkilötunnusmuutokset jäävät kappalemääräisesti vähäiseksi.

Esityksen kohdassa 4.2.3 vaikutukset yksityishenkilöihin on todettu uusien koulu- ja työtodistusten pyytäminen. Tällä tarkoitetaan jo kerran annettujen todistusten antamista uudelleen siten, että niissä esiintyy muutettu henkilötunnus. Jotta näin voitaisiin menetellä, tulee korkeakoulun kyetä yhdistämään uusi ja vanha henkilötunnus toisiinsa. On varmistettava, että uuden ja vanhan

henkilötunnuksen kytkeminen onnistuu VTJ:ssä luotettavasti ja että tieto uudesta henkilötunnuksesta siirtyy aukottomasti korkeakouluille. Automaattinen ja kattava tiedonsiirto uudesta henkilötunnuksesta on luonnollisesti yksinkertaisin menettely myös yksityisen henkilötunnustaan vaihtavan henkilön kannalta. Esitystä valmisteltaessa tulee vielä huolellisesti arvioida, voidaanko uuden henkilötunnuksen ilmoittamisesta yksityishenkilöille aiheutuvaa vaivaa vähentää.

On huomioitava, että tällä hetkellä henkilötunnusmuutoksista tiedon saannin mahdollistavaa VTJ-palvelua käyttää vain hyvin rajattu ja pieni määrä sähköisiä palveluntarjoajia. VTJ-palvelun käyttö on (viranomaiskäyttöä lukuun ottamatta) maksullista ja tyypillisesti tapahtumamääriin perustuvaa. Korkeakoulusektorissa käytetään tällä hetkellä VTJ-palvelua vähäisesti, jos ollenkaan. VTJ-palvelun käytön laajentaminen edellyttäisi uusia järjestelmätoteutushankkeita. Vaikka VTJ-palvelussa parannetaan henkilötunnuksen muutokseen liittyvää tiedonvälitystä, ei tällä ole laajamittaista vaikutusta, ellei palvelun käyttöä kansallisesti merkittävästi helpoteta, laajenneta ja puututa palvelukäytön kustannuksiin. VTJ-palvelun laajempi käyttö edellyttää jokaiselta palvelutoimittajalta toteutettavaksi tietojärjestelmäintegraation, jonka yhteydessä on huomioitava sopimus-, tietoturva-, tietosuojavaatimuksien toteutuminen. Huonoimmassa tapauksessa epäonnistunut järjestelmien suojaaminen mahdollistaa laajamittaisen henkilötietojen haun tietomurtotapauksissa ja heikentää entisestään henkilöiden tietosuojaa. Esitystä valmisteltaessa tulee vielä huolellisesti arvioida, mitkä ovat tietojärjestelmämuutosten vaikutukset palveluntarjoajille.

Esityksen kohdassa 4.2. ei ole huomioitu henkilötunnuksen muutoksen vaikutuksia henkilön vahvan sähköisen tunnistamisen yhteydessä. Henkilön vahvassa tunnistamisessa (Suomi.fi) toimitetaan henkilön yksilöivänä tunnistetietona henkilötunniste (HETU). Tapahtumassa toimitetaan tällä hetkellä vain henkilön aktiivinen käytössä oleva HETU, ei mahdollisia aiempia henkilötunnuksia. Mikäli vanhoja tunnistetietoja ei toimiteta tunnistustapahtuman yhteydessä, tulkitaan henkilölle, jolle HETU on vaihtunut, tietojärjestelmissä ja palveluissa uudeksi henkilö-identiteetiksi. Vain uuden henkilötunnuksen toimittaminen tunnistamisen yhteydessä toimii ainoastaan sillä edellytyksellä, että tunnistustiedon vastaanottaja on päivittänyt omiin järjestelmiinsä uuden henkilötunnuksen.

Henkilötunnuksen muutoksen helpottuessa tulisi arvioida voidaanko muuttunut henkilötieto välittää myös laajasti käytössä olevan vahvan Suomi.fi tunnistamispalvelun kautta. Mikäli henkilön uusi ja vanha tunnistetieto saadaan välitettyä vahvan tunnistamisen yhteydessä, voidaan jo olemassa ja laajalti käytössä olevia tunnistamiseen liittyvien palveluiden kautta välittää tieto henkilötunnistemuutoksesta ilman, että on tarpeen käyttää erillistä VTJ-palvelua rekisterien päivittämiseen. Suomi.fi -tunnistamismuutoksen toteutuessa sähköisten palvelujen käyttö jatkuu huomaamattomasti (henkilötunnistietomuutoksen jälkeen) henkilön tunnistautuessa vahvasti käyttämäänsä sähköiseen palveluun.

Yleiset kommentit

- **Yleiset kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta**

Ei lausuttavaa.

Havila Marjo
Jyväskylän yliopisto - Digijohtaja Ari Hirvonen, tietotekniikkapalvelujen
päällikkö Miska Sulander ja lakimies Visa Hiltunen.